

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ ויגש, ז' טבת, ה'תשל"ב

יוצא לאור לש"פ ויגש, ה' טבת, ה'תשע"ח

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושמונה לבריאה

לעילוי נשמת

אבינו הרה"ח הרה"ת ר' יהושע ע"ה

ב"ר מרדכי שמואל ע"ה

מונדשיין

נלביע ב' טבת, זאת חנוכה, ה'תשע"ה

ת' נ' צ' ב' ה'

נדפס על ידי ולזכות משפחתם

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות ובריאות

ב

בי"ה, ט"ז שבט תשי"ד
ברוקלין.

הווי"ח אי"א נו"נ כו' מוה"ר שלמה יעקב שי

שלום וברכה!

... ובטח למותר לעוררו על הנחיצות וההכרח הכי גדולים שכל אחד ואחד ישתדל במקום מגורו לעשות בהפצת התורה והיהדות ברוח ישראל סבא, ובפרט גדולה נחיצות זו בימינו אלה שהחשך כפול ומכופל שורה בעולם, ועבודה במרץ המתאים ברוח הנ"ל הי"ה צנור וכלי להמשכת וקבלת ברכות השי"ת בהמצטרך לאדם ולבני ביתו שיחיו, ואין לך דבר העומד בפני הרצון, וכשעושים בזה מצליחים.

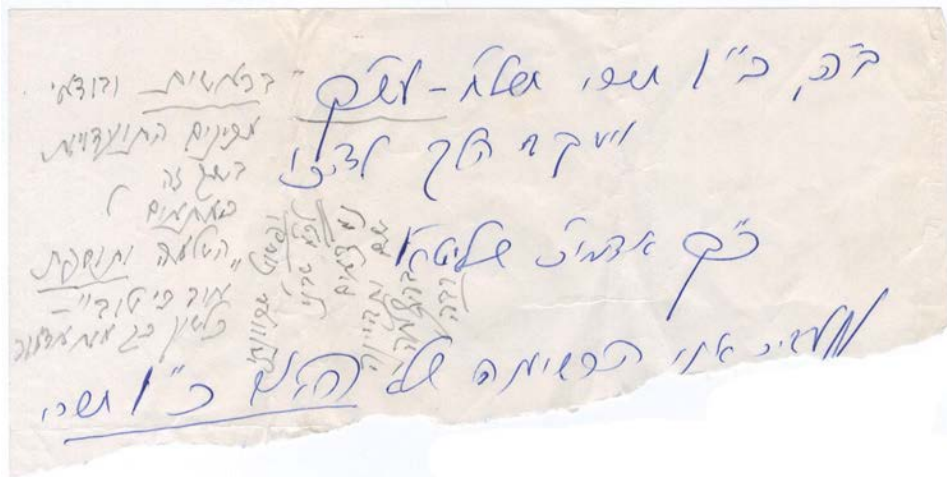
המחכה לבשו"ט בכל הנ"ל.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ב

מוה"ר שלמה יעקב: קאָפּלאַן, דאָרטשעסטער.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ ויגש, יום הבהיר ה' טבת הבעל"ט, הננו מוציאים לאור התוועדות ש"פ ויגש, ז' טבת, ה'תשל"ב — הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

חנוכה, ה'תשע"ח,
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2017 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5778 • 2017

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

הוספה

א

ביה, עשי"ק פי בראשית ה'תשל"ח

הרי"ז שי' וילימובסקי

כ"ק אדמו"ר שליט"א הואיל לענות למכתבו מעשי"ק.

עש"ק בראשית ובודאי מכינים התועדויות בש"ק זה כמתאים
ל"השלמה ותוספת אור כי טוב" — כלשון כ"ק מו"ח אדמו"ר
ופשוט שכוונתי לכ"מ שבנ"י נמצאים שם ותהיינה בהצלחה רבה.

א

מצילום כתי"ק ומהעתקת המזכיר. נדפסה ב"היכל מנחם" ח"ב ע' לט. "הפרטיזן"
(וילימובסקי) ע' 165.

הרי"ז שי' וילימובסקי: אגרות נוספות אליו — אג"ק חכ"ב אגרת ח'רצב, ובהנסמן בהערות שם.
למכתבו מעש"ק: אליו מצרף הרשימה — דיום זה* — של האורחים המשתתפים בשיעורי
תורה ברבים (אשר נהלו ע"י הנמען — ראה "הפרטיזן" שם ע' 154 ואילך). — רבינו מתח
קו תחת התיבה "עש"ק" מתאריך מכתבו, וכתב (ככפנים).

כלשון כ"ק מו"ח אדמו"ר: במכתבו מ"בשם השם, מחרת יוה"כ"פ תרפ"ט" — סה"מ תשי"א
ע' 48; אג"ק שלו ח"ב אגרת תד (ע' קיט). — ושם: "ובזה הנני בא בבקשה פרטית לכל אחד
ואחד מאנ"ש והתמימים, ד' עליהם יחיו. כי יתאספו כולם יחדיו, בימי השמחה בשמחת הוי'
מעוזנו, בשמחת ימי השאיבה, שמע"צ ושמחת תורה, לשמוח בשמחת התורה הנצחית, הנותנת
חיים לכל אחינו בית ישראל, וכעין השלמה ותוספת אור כי טוב בשבת בראשית הבעל"ט".
— הלשון "השלמה ותוספת אור כי טוב בשבת בראשית הבעל"ט" — נתבאר בשיחת ש"פ
בראשית תשי"א (תו"מ התועדויות ח"ב — תשי"א ח"א — ע' 54 ואילך. וש"נ). — וראה
גם "שיחת מוצאי שבת בראשית — בחדרו — ה'תשל"ח" (לקו"ש ח"כ ע' 266).

ופשוט שכוונתי לכ"מ [=לכל מקום] שבנ"י נמצאים שם: בהתאם לזה — אירגן הנמען, תיכף ומיד
עם קבלת המענה בצהרי יום ועש"ק, שאברכים ותמימים יתלפנו לכל רחבי תבל כדי למסור להם
דברי רבינו, ותוך כדי ביצועה — כתב לרבינו ("הפרטיזן" שם ע' 166): "מצורף כאן המענה מכ"ק
שליט"א, וזהו הלשון שקיבלנו כמצורף בזה. ומיד ניגשו לפעולה נמרצת להודיע, וכפי רצון כ"ק
שליט"א, ובזריזות הדרושה. מטלפנים לכל המקומות, ולבטח יהי' כפי הדרוש ובכל המובנים ממש".

(* וראה גם מכתבו מזיל ועש"ק פ' בראשית — מוצאי אסרו חג הסוכות, כ"ד תשרי —
"הפרטיזן" שם ס"ע 164 ואילך; ושם, ש"מעביר אני רשימה .. וכן רשימה .. והנני להודיע כי
השמחה וה'שטרעם' = בהתאם לבקשת והוראת רבינו — ראה שיחות קודש תשל"ח ח"א בהוספות
ע' 3 ואילך] מיום שמיני עצרת ובפרט מיום שמחת תורה, הייתה עם 'שטרעם' גדול וכל היום כולו,
ושימשך כך כל הימים, ושמחה פורצת גדר, וזה בודאי ישבור הכול. ובמקום העגמת נפש של כולם
תהי' שמחה גדולה תמיד כל הימים. בריאות הנכונה ורפואה שלימה וקרובה ומיד — שלוחה
מכל האורחים ובפרט מהמשתתפים בשיעורי תורה ברבים, ומכללות אנ"ש ואחינו בני ישראל בכל
מקום שהם, והמצפים כולם לבשרות טובות ומשמחות אמן. וכן יהי רצון".

בס"ד. שיחת ש"פ ויגש, ז' טבת, ה'תשל"ב.

בלתי מוגה

כ"ק אדמו"ר שליט"א קידש על היין.

א. בפרשת ויגש מסופר אודות התחלת ענין הגלות אצל יעקב
ובניו.

— בנוגע ליעקב עצמו נאמר כבר לפני"זי "עם לבן גרתי", שזהו
ענין של גלות, שהתחלתו כאשר "ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה"².
ויתירה מזה: החשבון ד"שלושים שנה וארבע מאות שנה"³ שישבו בני"
גרים "בארץ לא להם"⁴ מתחיל כבר לפני לידת יצחק⁵; והחידוש בענין
הגלות שבפרשת ויגש הוא (לא בנוגע ליעקב עצמו, אלא) בנוגע ליעקב
(ו)בניו.

ואע"פ שגם השבטים היו אצל לבן בחרן — הנה אצלם לא הי'
זה ענין של גלות, שהרי נולדו שם, במקום שבו הי' יעקב באופן ד"מטתו
שלימה"⁶, כך, שאצלם לא הי' זה ענין של גלות, שפירושו — כפשוטו
— שגולה ממקומו למקום אחר (מקום שאין בו גילוי אלקות כמוחש).

ורק כאשר יעקב ובניו באו מצרימה — אזי התחיל גלות מצרים,
שזהו גלות כללי, כמארז"ל "כל הגליות נקראים על שם מצרים".

ב. וזהו הטעם שדוקא כאן אמר הקב"ה ליעקב "אל תירא מרדה
מצרימה וגו'"⁸ — כיון שכאן התחיל אמיתית ענין הגלות.

[ומה שמצינו לפני"ז בקשת יעקב ש"יהי' אלקים עמדי ושמרני
בדרך הזה וגו'"⁹ — הרי בקשה זו אינה קשורה עם ענין הגלות, אלא
עם ההליכה בדרך, כיון ש"כל הדרכים בחזקת סכנה"¹⁰].

ומובן הצורך וההכרח שבהבהרה זו — כיון שיעקב הי' יכול
להרהר מדוע עליו ללכת לגלות!]

1) וישלח לב, ה.	ויחי מז, לא.
2) ר"פ ויצא.	7) ב"ר פט"ז, ד.
3) בא יב, מ.	8) פרשתנו מו, ג.
4) לך לך טו, יג.	9) ויצא כח, כ.
5) פרש"י לך לך ובא שם.	10) ירושלמי ברכות פ"ד ה"ד. קה"ר פ"ג,
6) ויק"ר פל"ו, ה. הובא בפרש"י עה"ת ב (ב).	

ובפרט שלאביו יצחק נאמר¹¹ "אל תרד מצרימה .. גור בארץ הזאת", והיינו, שנאסר עליו לצאת מארץ ישראל¹².

וזהו גם המשך העניינים למ"ש לפני¹³ "ויזבח זבחים לאלקי אביו יצחק":

לכאורה אינו מובן: מדוע תלה ביצחק ולא באברהם,

— והרי זוהי שאלה בפשטות הכתוב, שלכן הוצרך רש"י לתרצה, אלא שתירוצו הוא ע"פ פשוטו של מקרא —

ועכ"פ הול"ל "אביו" סתם, ולמה מדגיש "אביו יצחק"?

ומבואר במק"א, שבזה מרומזת טענתו של יעקב — מדוע שונה הוא מאביו יצחק¹⁴, שהי' יכול לעבוד עבודתו גם בענין הביוררים בהיותו בארץ ישראל, ואילו הוא, יעקב, צריך לצאת לחוץ לארץ כדי לעסוק בעבודת הביוררים.

ובפרט שעיקר ענין עבודת הביוררים היתה אצל יצחק, כי, עבודת אברהם היתה בעיקר בגמילות חסדים, קו החסד, מלמעלה למטה, ועבודת יעקב היתה בקו האמצעי, ואילו עבודת יצחק היתה באופן של העלאה מלמטה למעלה, שזוהו"ע עבודת הביוררים. ואעפ"כ, הי' יצחק בארץ ישראל, ואילו יעקב צריך לצאת מארץ ישראל לחוץ לארץ!

ועל זה אמר לו הקב"ה: "אל תירא מרדה מצרימה",

— אלא שעדיין אין זה ביאור מדוע עליו לרדת מצרימה, שהרי מוטב להשאר בארץ ישראל, ולא לילך לגלות; והרי לא די בכך שירד למצרים מתוך קבלת עול בלבד, שהרי העבודה צריכה להיות מתוך שמחה, כמ"ש¹⁵ "עבדו את ה' בשמחה". ולכן הוצרך הקב"ה להוסיף — "כי לגוי גדול אשימך שם"⁸, היינו, שדוקא ע"י הירידה למצרים ("שם") יתוסף עליו גדול יותר ("לגוי גדול אשימך"), ועד ש"אנכי אעלך גם עלה"¹⁶, כמבואר בתורה אור¹⁷ (ע"פ מ"ש במדרשי חז"ל¹⁸) שהם ב' עליות, ועלי' השנית רומזת על הגאולה העתידה.

(11) תולדות כו, ב"ג.
 (12) ראה ב"ר פס"ד, ג. הובא בפרש"י
 עה"פ.
 (13) פרשתנו שם, א.
 (14) ראה לקח טוב וספורנו פרשתנו
 (אות לד). וש"נ.
 (15) תהלים ק, ב.
 (16) פרשתנו שם, ד.
 (17) ר"פ שמות.
 (18) ראה תורה שלמה פרשתנו עה"פ

כשנמצאים בישיבה כו', אבל כשנמצאים ב"הליכות עולם", אין צורך בגיור כהלכה, אלא יכול להיות גם שלא כהלכה, ובמילא יכולים ליתן לגוי תעודת-נייר שהוא יהודי — עליהם לדעת ששום דבר לא יועיל להם, כיון שלא יכולה להיות מציאות בעולם שלא ע"פ רצון התורה, וכיון שהתורה קובעת שגיור צריך להיות כהלכה, אין שום ברירה, ומוכרח להיות כן בפועל, כיון שאי אפשר לחלק בין הלכה למציאות העולם.

[דובר בארוכה אודות "מיהו יהודי"].

* * *

יג. (בסיום ההתוועדות, בהמשך לביאור בפירוש רש"י שיוסף שלח ליעקב "יין ישן" — אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א:)

בהמשך להמדובר אודות "יין ישן" — הנה כיון שנמצאים כאן אלו שחוזרים לאחרי השבת לארץ הקודש, ובפרט לנחלת הר חב"ד, יקחו מה"יין ישן", מהמשקה, ויערכו שם התוועדות.

ובנוגע עם מי לשלוח — הרי כולם אהובים כולם ברורים וכולם קדושים, אבל ישנו ביניהם אחד⁸⁸ שהנני חייב לו משהו, להיותו בנו ("ברא כרעא דאבוה"⁸⁹) של המלמד שלי, שלמדתי אצלו מקרא ומשנה וגם גמרא במשך שנים רבות, ולכן הוא יקח את המשקה ויביאנו לנחלת הר חב"ד.

וכל זה יהי' מתוך שמחה וטוב לבב, והשמחה, שפורצת גדר⁹⁰, תפרוץ את כל הגדרים, ועד ש"יעלה הפורץ לפניהם"⁹¹, בביאת משיח צדקנו בקרוב ממש.

[לאחרי תפלת מנחה התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן הניגון "ואני אבטח בך"].

(88) הרה"ח ר' שלום אליהו, בנו של הרה"ג הרה"ח ר' שניאור זלמן ווילנאין.
 (89) ראה עירובין ע, ריש ע"ב. פרש"י
 כתובות צב, א — ד"ה כבעל. תוד"ה מקמי
 — יבמות ג, א. יונת אלם רפ"ד. רפפ"ב. ע"ח
 שכ"ג פ"א. עמה"מ שער עולם הבריאה פי"ז.
 של"ה קנר, א. "התמים" ח"ג ע' כז. ועוד.
 (90) ראה סה"מ תרנ"ז ס"ע רכג ואילך.
 ועוד.
 (91) מיכה ב, יג. וראה ב"ר פפ"ה, יד
 ובפרש"י שם. אגדת בראשית ספס"ג.

פרודות לחלקים, כי יש דברים שמביאים תועלת דוקא ע"ז שמחלקים ומפרידים אותם) —

הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש ח"י ע' 151 ואילך.

* * *

יב. הביאור בלקוטי לוי"צ⁷⁹ על מאמר הזהר⁸⁰ "רבי יצחק ורבי יהודה הוו יתבי ליליא חד ולעאן באורייתא, אמר ר' יצחק לרבי יהודה הא תנינא דכד ברא קב"ה עלמא עבד עלמא תתאה כגוונא דעלמא עילאה .. אמר רבי יהודה הכי הוה ודאי וברא אדם על כלא .. דאיהו קיומא דעלמא למהוי כלא בשלימו חד" — שאמיתית היחוד בין עלמא תתאה לעלמא עילאה (לא רק "כגוונא", אלא "בשלימו חד") הוא ע"י היגיעה בתורה דוקא — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס⁸¹ בלקו"ש חכ"ה ע' 259 ואילך.

(וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א:)

וכללות הענין בזה — שע"י היגיעה בתורה מתאחד האדם הלומד עם התורה, וע"ז פועל גם בעולם, שע"פ פסק התורה נעשית המציאות בפועל, וכמארז"ל "אמר מלכא — מאן מלכי רבנן"⁸² — עקר טורא⁸³. [וע"ד המסופר בגמרא⁸⁴ אודות ר' חייא, ש"אמר משיב הרוח ונשבה זיקא, אמר מוריד הגשם ואתא מיטרא, כי מטא למימר מחי המתים רגש עלמא" — שזהו מצד גודל מעלתם בענין ההתאחדות עם התורה⁸⁵].

וכן הוא בנוגע להמדובר לאחרונה אודות גיור כהלכה, שצריך לידע שברור הדבר שההלכה תנצח, ובהתאם לכך תהי' המציאות בפועל, וכדרשת חז"ל⁸⁶ על הפסוק⁸⁷ "הליכות עולם לו", "אל תקרי הליכות אלא הלכות", והיינו, שלא יכולה להיות המציאות של "הליכות עולם" אלא ע"פ הלכות התורה.

ולכן: אלו שטוענים שענין ה"הלכה" הוא בשביל השו"ע,

ג. ויובן בהקדם מה שנאמר בנוגע ליי"ט כסלו¹⁹, שזהו ע"ד מארז"ל²⁰ "מה זית אינו מוציא שמנו אלא ע"י כתיבה כו"ל".

והענין בזה:

מציאות השמן ישנה כבר עוד לפני הכתישה, שהרי השמן אינו מובלע בבשר וממשהו הזית, כי אם באופן ש"אגור בתוכו" (כמובא ברש"י²¹ בפירוש "זית שמן"²², "זית אגורי ששמנו אגור בתוכו"), אלא שהוא בהעלם, ואעפ"כ, אינו בא לידי גילוי עד שכותשין אותו, ולולי הכתישה, אינו נותן שמנו.

ומזה רואים גודל ענין הכתישה — שמגלה את השמן מן הזית:

"זית" ו"שמן" הם לא רק דברים שונים, אלא הם חלוקים זה מזה מן הקצה אל הקצה ועד שהם הפכיים זמ"ז — שהרי זית הו"ע של מרירות וחרירות כו' (כפי שמצינו גם בנוגע להלכות תערובות²³); משא"כ שמן, לא זו בלבד שאינו חריף, אלא שנעשה ממנו אור (ושמחה), ולא רק אור, אלא "מאור" — "כתיבת למאור"²⁴, שזהו מקור האור (כמבואר בדרושי חסידות²⁵).

וכמו"כ מצינו בגמרא במסכת הוריות²⁶ ש"זית משכח לימוד כו", ואילו שמן זית "משיב לימוד כו", היינו שפועל ענין הזכרון.

וזהו גם מה ש"שמן" קשור עם ענין החכמה (כידוע²⁷ שיין הו"ע הבינה, ושמן הו"ע החכמה), והרי חכמה הוא מוח הזכרון²⁸.

וכידוע בפירוש "אין שכחה לפני כסא כבודך"²⁹,

— שזהו ענין שנוגע גם להלכה, כמ"ש רבינו הזקן בהל' תלמוד תורה³⁰, שגם מי (שנענש בכך) שאין לו זכרון ושוכח מה שלומד, צריך להמשיך ללמוד תורה, וטעם הדבר (שהרי אין זה ענין של גזירה וחוקה ללא טעם), לפי שזהו ענין נצחי (ולא רק שהמשך הלימוד הוא כדי שברגע זה עכ"פ יקיים מצות תלמוד תורה), כי, "זאת השכחה היא העולה

(19) סה"ש תורת שלום ע' 26. (25) תו"ח תצוה שמו, ריש ע"ד. אוה"ת (20) מנחות נג, סע"ב. וראה שמו"ר נ"ך ירמ"י ע' שגג. סה"מ תרפ"ט ס"ע 175. תש"ד ע' 157. ועוד.

(21) תבוא כו, ב — מברכות לט, א. (26) יג, ב. (22) עקב ח, ח. (27) ראה לקו"ת שלח מב, א. ובכ"מ. (23) ראה ש"ך יו"ד סצ"ו סק"כ. שו"ע. (28) ראה תו"א תצוה פא, סע"ג ואילך. לקו"ת שה"ש לג, רע"א. בכ"מ. (24) ר"פ תצוה. (29) ברכות לב, ב. ועוד. (30) פ"ב סה"י.

(79) לקוטי לוי"צ לזח"א ס"ע קצא ואילך. (80) פרשתנו רה, ב. (81) בשילוב המאמר, ומאמרי ד"ה ועבדי דוד תשמ"ב. (82) ראה גיטין סב, סע"א. זח"ג רנג, ב (ברע"מ). (83) ראה ב"ב ג, ב. (84) ב"מ פה, ב. (85) (86) מגילה כח, סע"ב. וש"נ. (87) חבוקק ג, ו.

למעלה עד כסא הכבוד .. אך לא למעלה מהכסא, כמ"ש כי אין שכחה לפני כסא כבודך, שהוא למעלה מהכסא עולם הזכרון כו"ל —

שענין השכחה מגיע רק עד כסא הכבוד, שזוהי בחי' בינה³¹, אבל "לפני כסא כבודך", שזוהי בחי' החכמה (דרגת השמן), לא שייך ענין השכחה.

ומזה רואים גודל מעלת הכתישה — שפועלת להפך את ענין ה"זית" שיבוא ממנו ענין ה"שמן".

ד. ועד"ז מובן בנוגע להעילוי שנפעל אצל בני ע"י ענין הגלות: ידועה תורת הבעש"ט³² על הפסוק³³ "כי תהיו אתם ארץ חפץ", שכנס"י נקראת "ארץ חפץ", בדוגמת ה"ארץ" שטמונים בה אוצרות יקרים כו', וכמו"כ יש בכל אחד מישראל אוצרות מופלאים כו', ולכן בו הוא ה"חפץ" — פנימיות התענוג — דלמעלה כו'. אבל כדי לגלות זאת, יש צורך בחפירה כו', שזהו ענין הכתישה, שדוקא ע"י "מוציא שמנו". וזהו גם כללות ענין הגלות, שעז"נ "כי לגוי גדול אשימך שם", שדוקא ע"י באים לדרגא נעלית יותר.

וכמבואר³⁴ בענין "הבאים ישרש יעקב יציץ ופרח ישראל"³⁵, בדוגמת הצמיחה שע"י הזריעה — שאין להסתפק בכך שמניחים את הגרעין במקום משומר, אפילו בכלי כסף וזהב, שהרי אז לא יהי' ענין הצמיחה, אלא צריכים לזרוע את הגרעין בעפר הארץ דוקא, ושם נרקב הגרעין, ורק לאח"ז יכולה להיות הצמיחה כראוי; ועד"ז בנוגע לבני"י, שדוקא ע"י הזריעה ("ישרש") בעפר, שזהו"ע הביטול ד"נפשי כעפר לכל תהי"³⁶ שנעשה ע"י ענין הגלות, אזי נעשית הצמיחה — "יציץ ופרח ישראל".

וזהו גם ההסברה בהצורך שבענין היגיעה, ועד שאמרו בגמרא³⁷ "לא יגעת ומצאת אל תאמין", היינו, שלא יכולה להיות מציאות כזו — דלכאורה אינו מובן: הרי רואים שיש בעל כשרון שבהתבוננות קלה ללא יגיעה יכול להבין ולהשיג השכל, ואיך אמרו "לא יגעת ומצאת אל תאמין"?! — אך הענין הוא, כמבואר בקונטרס ומעין³⁸, ש"אפילו כלי שכלו רחבים וקלים להבין, מ"מ צריך עסק ויגיעה וכו'", והיינו, שללא

(31) ראה אה"ת דרושים לש"ש ע' א'תקט ואילך. ע' א'תקטו ואילך. סה"מ תרצ"ו ריש ע' 119. תרצ"ט ע' 214. ועוד.
(32) ראה כש"ט בהוספות סני"ז. וש"נ (נעתק ב"היום יום" יז איר).
(33) מלאכי ג, יב.
(34) ראה תו"א שמות נג, ג ואילך. ובכ"מ.
(35) ישע"י כז, ו.
(36) נוסח תפלת "אלקי נצור" בסוף תפלת העמידה (ברכות יז, א).
(37) מגילה ו, ריש ע"ב.
(38) מט"ז פ"ב.

י. מאמר (כעין שיחה) ד"ה ודוד עבדי נשיא להם לעולם.

* * *

יא. הביאור בפירוש רש"י על הפסוק⁷⁵ "ולאביו שלח כזאת וגו'", "כחשבון הזה, ומהו החשבון עשרה חמורים וגו'",

— דלכאורה אינו מובן: כיון שחזרו לארץ כנען רק לזמן מועט, על מנת למהר ולחזור עם יעקב למצרים, למה הוצרך יוסף ליתן לא רק צדה לדרך כו', אלא להוסיף ולשלוח עוד עשרה חמורים וכו'?

ולכן מפרש רש"י שיוסף שלח "כחשבון הזה" ששלח פרעה, דכיון שפרעה נתעורר לשלוח מתנות ליעקב, הרי עאכ"כ שיוסף הוצרך לשלוח מתנות לאביו כחשבון הזה: "עשרה חמורים", ועוד יותר: "ועשר אתונות".

ומדגיש "ומהו החשבון, עשרה חמורים", ולא י"א, אף שפרעה הורה "טענו את בעירכם" לי"א אחי יוסף — דכיון שבפעם הראשונה עיכב יוסף את שמעון (ואחיו לקחו עמהם את חמורו טעון מזון), הרי כשירדו למצרים בפעם השני' היו רק עשרה, וחמוריהם עשרה.

וכיון שמתנתו של יוסף היתה מצד כיבוד אב⁷⁶, שלח לו גם "מטוב מצרים":

"יין ישן שדעת זקנים נוחה ממנו" (כפי ש"מצינו בגמרא", כי מצד ההלכה (ששייכת לגמרא) דכיבוד אב מתאים לשלוח יין ישן) — ענין של נחת רוח ותענוג (ובזה רמז ליעקב, שאף בהיותו במצרים לא איבד בטחונו בה' שעוד יתראה עמו, ולכן, אף שלא שתה יין⁷⁷, הי' משומר אצלו יין משך זמן רב, עד שנעשה ישן, בכדי שיהי' מן המוכן בבוא הזמן⁷⁸).

אבל כיון שאין זה מתאים כ"כ לפי המלות של "מטוב מצרים", שהרי לא מצינו שמצרים נשתבחה ביין, לכן מביא פירוש נוסף, ששלח לו "גריסין של פול", שזהו מאכל חשוב במצרים (ומדגיש שזהו "מדרש אגדה", שבזה רמז יוסף ליעקב שאין לו להצטער על מכירתו למצרים, כיון שהביאה תועלת ("למחי' שלחני"), בדוגמת מאכל של קטניות

(75) פרשתנו מה, כג.
(76) כפי שהבין חמש למקרא למד כבר אודות החיוב דכיבוד אב — בפירוש רש"י בס"פ נח: "וימת תרח בחרן", "למה הקדים הכתוב מיתתו של תרח ליציאתו של אברם, שלא יהא הדבר מופרסם לכל ויאמרו לא קיים אברם את כבוד אביו, שהניחו זקן והלך לו";
וכן בנוגע ליעקב, שכ"ב שנה לא קיים כבוד אב (פרש"י וישב לו, לד).
(77) פרש"י מקץ מג, לד.
(78) וע"ד מ"ש ביעקב "ואביו שמר את הדבר", "הי' ממתין ומצפה מתי יבוא" (וישב שם, יא ובפרש"י).

ולכן, ע"י הברכה, שמכיר שהקב"ה הוא "אלקינו מלך העולם" — אזי "הארץ נתן לבני אדם", ועד"ז בנוגע לבית — שנעשה "ביתו", ואז מדליק נר חנוכה "על פתח ביתו מבחוץ", ומאיר גם את החוץ.

וזהו שהמנין נאמר בלשון נקבה — כיון שעיקר ענין הנהגת הבית תלוי באשה, וזהו שמצינו ב' פירושים במ"ש⁶⁶ "איש וביתו באו": (א) שקאי על בני ביתו בכלל ואשתו בפרט, (ב) שקאי על כל נכסיו, כי, הא בהא תליא, כיון שע"י אשתו נעשית הפעולה על כל הבית.

וזהו גם מה שמצינו בנוגע לשלימות המספר דשבעים נפש, שנוסף על הפירוש שיוכבד השלימה את המנין (כנ"ל ס"ו), ישנו גם הפירוש ש"הקב"ה נכנס עמהם במנין"⁶⁷ [ע"ד שמצינו בנוגע למ"ת שבנ"י היו אז ששים ריבוא חסר א', והקב"ה הצטרף עמהם, באמרו "אנכי הוי' אלקיך"⁶⁸, להשלים המספר דששים ריבוא⁶⁹], וע"פ המדובר כמ"פ⁷⁰ שב' פירושים בענין א' (ש"אלו ואלו דברי אלקים חיים"⁷¹) קשורים זה עם זה, יש לומר, שהענין ש"הקב"ה נכנס עמהם במנין" נפעל ע"י יוכבד, בנות ישראל.

ט. וההוראה מכל זה — בנוגע לחינוך הבנות:

כאשר מתבוננים ורואים מה שאשה אחת יכולה לפעול על כל הבית, ועד שפועלת שלימות אצל כל עם ישראל — הרי מובן גודל ההשתדלות שצריכה להיות כדי לפעול עלי' כו'.

וגם כאשר יש קושי בדבר, אין לטעון שלא ישפיע ויתן הרבה, אלא רק התחלה בלבד, אלא צריך להשפיע וליתן הכל, ולא להתפעל מהטענה שאין ביכלתה לקבל כו' — שהרי מי הוא זה שיכול להעריך מה שיכול לקבל "חלק⁷² אלקה ממעל ממש"?! ...

ויש לפעול עליהן עד שכל אחת תהי' באופן דטופח על מנת להטפיח, היינו, שהמושפעת עצמה תהי' משפיעה.

וע"י פעולתן של נשי ובנות ישראל מעמידים בתים בישראל, כמו שפרה ופועה שמהם ניבנו "בתי כהונה ולוי' ומלכות"⁷³, וכן גם עכשיו, שמעמידים "צבאות ה'"⁷⁴ שעמהם ילכו לקבל פני משיח צדקנו, בקרוב ממש.

* * *

(70) ראה גם תו"מ חס"א ע' 87. וש"נ.

(71) עירובין יג, ב. וש"נ.

(72) תניא רפ"ב.

(73) פרש"י שמות א, כא.

(74) בא יב, מא.

(66) ר"פ שמות.

(67) פרדר"א פל"ט. וראה לקו"ש שבפנים

(ס"ז) בארוכה.

(68) יתרו כ, ב.

(69)

יגיעה יכול להשיג רק לפי מדידת והגבלת השכל שלו בלבד, ואילו ע"י יגיעה נעשה הענין ד"מצאת", שמגיע לדרגה שלמעלה באין ערוך מהשכל שלו, בדוגמת ענין ה"מציאה" שבאה בהיסח הדעת³⁹; וכיון שע"י יגיעה יש ביכלתו להגיע לעילוי שבאין ערוך, הרי זה נעשה חיוב על כל אחד (ולא רק ענין של הידור ומנהג כו'), ולולי זאת, הרי זה באופן ש"כדבעי לי למיעבד לא עביד"⁴⁰.

ה. ויש להוסיף, שעילוי זה שנעשה ע"י ענין הגלות, כפי שנאמר ליעקב "כי לגוי גדול אשימך שם", הוא לא רק בנוגע ליעקב בעצמו (או מי שדומה לו), אלא גם בנוגע לכל אחד מישראל, לא רק בתור חלק מהציבור, מצד זכות הציבור, אלא גם בתור פרט ויחיד, שלכן נאמר בלשון יחיד: "לגוי גדול אשימך שם", "אעלך גם עלה".

וענין זה מודגש בהמשך הכתוב⁴¹: "ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה יעקב ובניו", ומונה את כולם בפרטיות: "בכור יעקב ראובן", "ובני ראובן וגו'", "ובני שמעון וגו'", "אלה בני לאה וגו'", "אלה בני זלפה וגו'", "אלה בני רחל וגו'", "אלה בני בלהה וגו'", והיינו, שאין זה ענין הקשור עם זכותו של יעקב דוקא, או עם זכותם של נשי יעקב, אלא כל אחד מישראל שנמצא בגלות, יש אצלו העילוי ד"לגוי גדול אשימך שם".

ועד שאפילו "בני יוסף אשר יולדו לו במצרים" נכללים גם במנין זה, דכיון שגם הם היו במצרים, יש אצלם העילוי שנעשה ע"י ענין הגלות (שזוהי מעלה גם בנוגע לתורה — "הוי גולה למקום תורה"⁴²).

ו. וכל זה נוגע במיוחד לאלו שנמצאים בגלות בתוך גלות:

צריכים לדעת שהכוונה בזה אינה כדי לצער יהודי ח"ו, אלא אדרבה: "לפום צערא אגרא"⁴³, שע"יז באים לעילוי גדול יותר כו'.

וכפי שאמר כ"ק מו"ח אדמו"ר בנוגע למאסרו האחרון⁴⁴, שאינו יודע אם הי' הולך לכתחילה, אבל לאחרי שכבר אירע המאסר, לא הי' מוותר אפילו על רגע אחד כו', מצד יוקר הענין והעילוי שניתוסף אצלו ע"יז. וכך צריך להיות אצל כל ההולכים בעקבותיו כו'.

ומובן, שלאחרי שהקב"ה מוציא אותם מהגלות הנ"ל, צריכים להמשיך לעמוד באותה תנועה של מסירת נפש ומסירת הרצון ותשוקה

(43) שם פ"ה מכ"א.

(44) ראה אג"ק שלו ח"יג ע' כא. וש"נ.

וראה גם תו"מ חס"א ע' 108 הערה 60. וש"נ.

(39) סנהדרין צז, א.

(40) כתובות סז, רע"א.

(41) פרשתנו שם, ח ואילך.

(42) אבות פ"ד מ"ד.

לה' — לא באופן של היפך ההרחבה וההרווחה ח"ו, אלא מתוך הרחבה כו' — כפירוש הבעש"ט⁴⁵ בנוגע לדברי דוד [שנקרא "נעים זמירות ישראל"⁴⁶], בגלל שאמר כל הזמירות שלו בשם כל ישראל, "צמאה לך נפשי גו' כן בקודש חזיתך"⁴⁷, "הלואי בקודש חזיתך", שגם בהיותו "בקודש", תהי' אצלו אותה תשוקה וצמאון כמו בהיותו "בארץ צי' ועיף".

ובענין זה עליהם להיות דוגמא חי' ו"טופח על מנת להטפוח"⁴⁸ — לפעול העילוי ד"לגוי גדול אשימך שם" על כל בני, החל מבניו ובני ביתו, וגם "לבניך אלו התלמידים"⁴⁹, וכמארוז"ל⁵⁰ "כל המלמד את בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו"; ועד שיפעלו לא רק על אלו שמדברים עמהם, אלא יפעלו גם על אלו שרק הגיעה להם הידיעה אודותם, שעייז יתעלו באופן שבאין ערוך לגבי מעמדם ומצבם לפני שהגיעה אליהם הידיעה אודותם!

ובפשטות — יש לנצל את המס"נ שהיתה שם באופן המתאים לתנאי ואופני העבודה עתה בהפצת היהדות והפצת התורה, ועד להפצת המעיינות חוצה, החל מההוספה בעבודת עצמו בלימוד התורה וקיום מצוותי, ובאופן של דוגמא חי' וטופח על מנת להטפוח גם בנוגע לפעולה על אחרים, ועייז ממהרים ומקרבים את הגאולה האמיתית והשלימה עיי משיח צדקנו, בקרוב ממש.

* * *

ז. ביאור הטעם שמנין בני לאה ובני זלפה נאמר בלשון נקבה: "שלושים ושלש", "שש עשרה" (ולא כמו מנין בני רחל ובני בלהה שנאמר בלשון זכר: "ארבעה עשר", "שבעה"), בגלל ש"נכנסו נקבות עמהם במנין"⁵¹ (דינה וסרח), היפך כללי הדקדוק שבמנין שכולל זכרים ונקבות יש להשתמש בלשון זכר [ובפרט שכוונת הירידה בגלות היא כדי לכבוש את הגלות⁵², והרי "איש דרכו לכבוש ואין אשה דרכה לכבוש"⁵³],

(45) ראה כש"ט בהוספות ס"ד. וש"נ.
 (46) שמואל"ב כג, א. וראה שהש"ר פ"ד, ד (א).
 (47) תהלים סג, ב-ג.
 (48) ל' חז"ל — ברכות כה, ריש ע"ב. ועוד.
 (49) ואתחנן ו, ז ובספרי ופרש"י.
 (50) סנהדרין יט, ב. וש"נ. הובא בפרש"י עה"ת במדבר ג, א.
 (51) צרור המור כאן.
 (52) וכמאמר ד"ה ראתי והנה מנורת זהב דש"פ מקץ) במ"ש (זכרי' ד, ב) "גולה על ראשה", שמצינו במדרש (ויק"ר ספ"ב) ב' פירושים: "חד אמר וגולה (ללא אל"ף) לשון גלות, וחד אמר גואלה" (בתוס' אל"ף), שהו"ע הגאולה, והשייכות ביניהם (שהרי ב' הפירושים הם בתיבה אחת) — שהתכלית היא להפוך את ה"גולה" ל"גאולה".
 (53) יבמות סה, ב.

ועד ששלימות המנין דשבעים נפש הי' דוקא עיי יוכבד⁵⁴ — כיון שענין הגלות קשור עם ספירת המלכות (נקבה), שרגלי' יורדות כו'⁵⁵, ודוקא עיי הפעולה דבירור המטה נעשה ענין השלימות⁵⁶ — הוגה עיי כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש ח"כ ע' 218 ואילך.

ח. ובפשטות — הרי זה קשור עם המעלה המיוחדת של נשי ישראל:

כל אשה בישראל היא "עקרת הבית"⁵⁷, והיינו, שהיא עיקר הבית, ובה תלוי חינוך הילדים, וכללות הנהגת הבית כו', שלא זו בלבד שהבית לא יושפע מהחוץ, אלא אדרבה — כפי שמצינו בנרות חנוכה [דמיני' אזלינן, ולעולם חל בימי חנוכה ר"ח טבת, שכולל כל ימי החודש], שגם במעמד ומצב "משתשקע החמה", ויש צורך לפעול ש"כליא רגלא דתרמודא"⁵⁸, אותיות מורדת⁵⁹, הרי זה נעשה עיי שמדליקים נר חנוכה "על פתח ביתו מבחוץ"⁵⁸, כדי להאיר את החוץ.

אך כדי להאיר את החוץ, צריך להדליק "על פתח ביתו", ולכאורה אינו מובן כיצד נעשה "ביתו" — הרי "לה" ⁶⁰ הארץ ומלואה"?

והביאור בזה — ע"פ דברי הגמרא⁶¹: "כתוב לה' הארץ ומלואה, וכתוב⁶² השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם, לא קשיא, כאן קודם ברכה, כאן לאחר ברכה",

והיינו, שהברכה היא ההכרה שהקב"ה הוא בעה"ב על כל העולם — "ברוך כו' אלקינו מלך העולם", שזהו עיקר ענין הברכה, ולכן הדין בפועל הוא ש"על כולם אם אמר שהכל נהי' בדברו, יצא"⁶³, כיון שהנקודה העיקרית של כל הברכות היא: "שהכל נהי' בדברו", ובפרט ע"פ תורת הבעש"ט⁶⁴ על הפסוק⁶⁵ "לעולם ה' דברך נצב בשמים", שאין זה באופן שהתהוות הבריאה היתה בעבר ח"ו, ועכשיו יש לה קיום מצד עצמה, אלא בכל רגע ורגע נעשית התהוות חדשה מאין ואפס המוחלט,

(54) ב"ב קכג, ב. וראה פרש"י פרשתנו מו, טו.
 (55) ראה לקו"ת במדבר ג, סע"ב ואילך.
 (56) וכדוע בענין "אנכי שלומי אמוני ישראל" (ש"ב כ, יט), דקאי על ספירת המלכות שמשלמת כו' (ראה גם אוה"ת נ"ך עה"פ (ע' מה ואילך)).
 (57) ראה ב"ר פע"א, ב. זח"א קנד, א. ועוד.
 (58) שבת כא, ב.
 (59) קה"י בערכו. וראה גם תו"מ חנ"ח ע' 402. וש"נ.
 (60) תהלים כד, א.
 (61) ברכות לה, סע"א ואילך.
 (62) תהלים קטו, טז.
 (63) שם מ, א (במשנה).
 (64) תניא שעהיחיה"א בתחלתו.
 (65) שם קיט, פט.